

שֶׁלֶחַז שִׁבָּת

יהלום משנה תמימה

הוצאה לאור YMishnaTmima@gmail.com
052-365-4575

שעל השכל הזה, אין בכלל בחירה - הוא תמיד קיים. אם נרצה ואם לא, אבל על ההלכה שלו - יש לנו בחירה. אם רוצים, או לא - ועל כן כתב שם בתורה הנ"ל - על עשו ויעקב. עשו ביזה את הבכורה ויעקב לקח אותה. מה זה ביזה את הבכורה? לא רצה לקחת את השכל שבכל דבר - לא רצה ללמוד את ההלכה שלו. וממילא לא יכול לקבל את השכל את הבכור שבכל דבר.

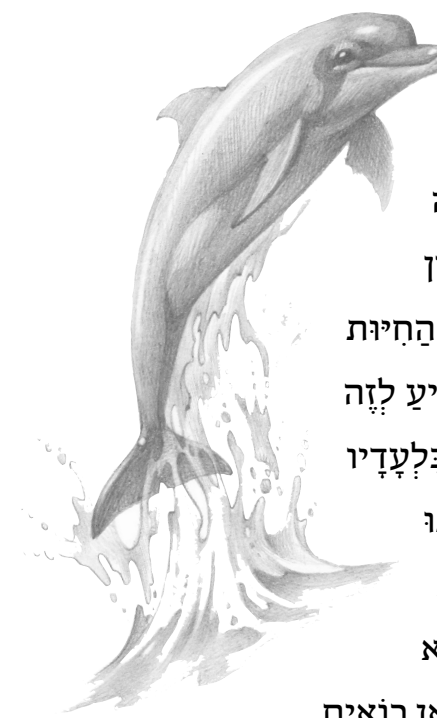
עכשיו, שאנחנו לומדים את ההלכה שיש בכל דבר - על ידי זה יש לנו פתאום שייכות, התקרבות, מקום, לקבל את הפרי שבתוך כל דבר. וזה מה שכתב שם בתורה הנ"ל, שהשכל והחכמה זה ח'. ואי אפשר לקבל אותו - אלא על ידי נ'. עין שם. וזה מה שאמרנו, השכל הזה שבכל דבר, זה הפרי שטעמו מי ישערגנו, ואי אפשר לקחת אותו בכלל, אין שייכות אליו, אלא על ידי נ' - על ידי ההלכה של הדבר. כי נ' הוא מלכות כמו שכתב שם, "לפני שמשי ינוח שמו" (תהלים עב) ופרש רש"י: לשון מלכות. וההלכה היא היא המלכות כמו שכתוב (משלי כט) "מלך במשפט יעמיד ארץ" (ליקו"מ רפו). ולכן על ה- ח' אין בחירה... ממילא זה ביטול כל בחירה, מי הוא זה, ואיזהו הסכל שלא ירצה לטעום מטעם גן עדן שכזה, אבל על ה- נ' הזה יש בחירה. זה השער. רוצים לפתוח? או לא רוצים לפתוח. וכשרוצים לפתוח.. אזי נעשה "חן" כמו שכתב שם, מה זה חן הזה? זה שני הרגלים שלנו. יכולים להתחיל לזחול.. לקום אפילו כמה צעדים.. יכולים להתחיל ללכת, בגלל שעכשיו יש רגלים. ויש רגלים, יכול גם להתחיל לטייל בפרדסין ובגנות של הקב"ה. ובגלל שיש רגלים, אז כל שניה, ממילא נמצאים במקום אחר, בטעם אחר, בצבע אחר, מתחילים להרגיש את החיים שיש בכל דבר, החיים זה ההליכה בתוך החיים. שאנחנו הולכים - אנחנו חיים, אנחנו משתנים. כל הבריאה זועקת "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו) נפתח העיניים, מהכל מהכל זועק כבודו יתברך, אפילו, "אבן מקיר תזעק וכפס מעץ יעננה" (חבקוק ב) למה זועק? בגלל שהוא טמון וגנוז שם בכל דבר ודבר. זה השכל הזה שיש בכל בכל דבר שצועק. ואנחנו לא יכולים לשמוע, בגלל שחסר את ה- נ' הזה. שהוא ההלכה - שהיא הרצון של הקב"ה - שנמצא בכל בכל דבר בעולם. כל הבריאה על כל אשר בה - זה הרצון שלו. והרצון הזה, הוא הבגד של השכל - הוא בעצמו ישתבח שמו

כתב בספר ליקוטי מוהר"ן (סימן א) "כי האיש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר לתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר, כי השכל הוא אור גדול, ומאיר לו בכל דרכיו".

מה זה השכל שיש בכל דבר?

זה ההלכה שבכל דבר. אין לה דבר בעולם שאין לו את ההלכה שלו. גם בכל תנועה, בכל דיבור בכל מחשבה - יש את ההלכה שלו. מה זה ההלכה שלו? זה הדרך שלו, זה החיים של הדבר.

זה מה שכתב שם בספר הנ"ל (תנינא, ב) "כי כשנתיחדש הלכה, נתיחדש שכל וידיעה". כל העולם כולו, כל הבריאה כולה, כל האדם כולו, הכל מלא בהלכות. כל דבר יש לו את השכל שלו, הנקודה שמחיה אותו, ובשביל לטעום את זה, צריך להפיר אותו. ואיך נפיר אותו? על ידי ההלכה שלו. לא רק בכל דבר יש את השכל וההלכה שלו, אלא אפילו בכל תנועה שהאדם מזיז ידיו ורגליו, עפעפיו, הכל, בכל תנועה קטנה, בכל

דיבור, ובכל מחשבה ששטה לנו בראש, יש את השכל וההלכה שלו. בלי זה, לא היו יכולים להיות בכלל. עכשיו, ההבדל בין השכל וההלכה שיש בכל דבר, הוא שהשכל שבכל דבר, הוא נמצא תמיד ולעולם. אי אפשר שיתקיים כל דבר ודיבור ומחשבה בעולם בלעדיו, כמו שכתוב "החכמה תחיה" - בלי השכל הזה אין חיות לכל דבר, לא משנה דבר גדול ודבר קטן. כולם צריכים את החיות את התנועה, זה הקיום שלנו, וזה השכל שלנו. אז איך אפשר להגיע לזה? על ידי ההלכה. כי כאמור לעיל, השכל תמיד קיים ובהכרח, כי מבלעדיו אין חיים לכל דבר. רק מה הפעיה? אין לנו קשר עם כל זה. אין לנו אפשרות לטעום את זה. אז, זה כאילו לא קיים. מה לעשות? לדעת את ההלכה שיש בכל דבר שבעולם, אפילו, לא רק בכל דבר, אלא אפילו בכל תנועה יש לה את ההלכה שלה, את ההליכה שלה. מכאן רואים

נהיה בבחינת (ישעיה כט) "כפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני", שהלב, הגוף רחוק מאד מהשכל שיש בכל דבר. עכשיו אפשר להבין, שהשכל הזה שיש בכל דבר הוא בעצמו היחודא עלאה הזה, המתיקות הזאת של האלקות שאני טועם אותה בכל דבר, זה ה- ח' הזה, ח' לשון חטא פנודע.. מה זה חטא...? זה השכל שהוא אור גדול מאד כמו שכתב שם, הענג הנפלא שיש בכל דבר, שלוקחים אותו בלי ה- נ' שלו, בלי ההלכה שלו. בגלל זה, אין יחודא עלאה בלא יחודא תמאה, אין ח' בלא נ'. רק אז נעשה "חן" הזה...

בכל דבר בעולם.. בכל תנועה ותנועה, בכל דיבור ודיבור בכל מחשבה בהכל יש את ההלכה שלו.. את היחודא תמאה שלו, ועל ידי שידע את ההלכה שלו, אזי זוכה לקבל את הפרי שלו, שהוא יחודא עלאה הנ"ל המלובש בכל דבר, גם בפשיטות ממש רואים את זה.. שאדם מתאנה לאיזה פרי.. רוצה לאכול אותו מיד.. רגע.. קודם.. תעצור.. תברך עליו. כל טעם כזה.. זה שכל, זה חיים.. זה מתיקות של הגוף, ועל ידי זה הוא טועם את ה' תברך, "טעמו וראו כי טוב", כי טוב ממש, טוב הצפון והגנוז שיש בכל דבר.. תורה הצפונה.. ואין טוב אלא תורה (עבודה זרה. דף יט:): "וירא אליהם את האור כי טוב".. ואמרו רבותנו (חגיגה יב) כי טוב לגנוז.. לגנוז בכל דבר... בכל דבר.. מה נעשה איתו, אם הוא גנוז? איך לקחת את הפרי הזה? את היחודא עלאה הזה, את ה- ח' הזה? את הקב"ה...?

על ידי ה- נ' שלו. ההלכה שלו. "לפני שמש... - ינון שמו". לפני שאנחנו לוקחים את השמש הזה - ינון שמו. תביא את ה- נ'. תביא את המלכות שלך... אם אתה מלך - יכול לקחת כל מה שבא לך.

שיש בכל דבר. איש הישראלי צריך מאד מאד את ה"חן" הזה, את הרגלים שלו על הדרך. יש דרך עם חן. ויש דרך בלי חן. בגלל זה הוא פתח את הספר הנ"ל ב"חן" הזה, רוצה לומר - תכנס לתוך הספר שלי עם שתי הרגלים האלה. תכנס לתורה לחיים עם שתי הרגלים האלה - ואז תדע שאתה חי. בגלל זה הוא פתח את הספר שלו בפסוק הזה - "אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה' - ההולכים בדרך. "הליכות עולם לו" (חבקוק ג) - אל תקרי הליכות אלא הלכות" (מגילה כח:).

עכשיו, בסימן אחר שם (יא) כתוב שיש יחודא עלאה ויחודא תמאה. מה זה?

יחודא תמאה הוא הלכה. ויחודא תמאה הוא קבלה כמו שכתב שם. מה זה קבלה? לא כמו שאנחנו חושבים שזה לימוד קבלה. קבלה, היינו מלשון לקבל, שזה נקרא 'השגה'. שהוא משיג ויודע בהקדוש ברוך הוא, דרך הגוף שלו, כל כולו עצמותו יודע את זה, ולא רק בשכל, כמו שכתב במקום אחר (סימן כב) "וצריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, להראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף גם כן ידע מזאת ההשגה, בבחינת (ישעיה נח): 'ומבשרך לא תתעלם'. מבשרך דיקא, שלא תעלים עיניך מלרחם על בשרך, היינו בשר גופך. כי צריך לרחם מאד על הגוף, לראות לזכוכו, כדי שיוכל להודיע לו מכל ההארות וההשגות שהנשמה משגת, כי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם וכו' וזה בחינת (איוב יט): 'ומבשרי אחרת אלוה'. מבשרי דיקא, היינו על ידי בשר הגוף יחזה אלוה, היינו השגות אלוקות, היינו שהאדם בגופו יראה ויחזה השגות עליונות, שהנשמה משגת תמיד כנ"ל".

מפה אנחנו מבינים שהשגות של אלקות, לדעת להתקרב להקב"ה, זה נקרא יחודא עלאה הנ"ל, היינו קבלה, היינו שגם הגוף יקבל ויחזה האלוקות, וכל עצמותי תאמרנה שגם הגוף מבין וחי את הדבר, שבכל דבר.. הוא משיג את האלקות... שלא

מלאכת צד.

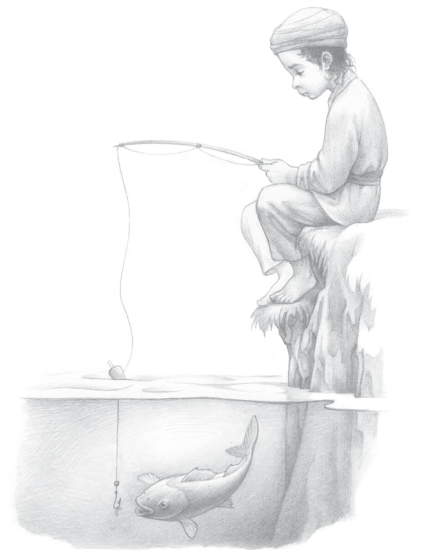
(מאת הרב יעקב ששון נכד מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל)

חלק א.

א. ציונונו הבורא יתברך, שנשבות ביום השבת. ואסור לעשות בשבת כל מלאכה, כמו שנאמר: "יום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה". (שמות, כ). ואחת מן המלאכות שאסרה התורה לעשות ביום השבת, היא מלאכת "צידה".

א. ישנם בעלי חיים אשר "במינם ניצוד", כלומר, דרך היא לצוד אותם, כגון צבי, ארזי בר, דגים ועוד. וישנם בעלי חיים שאין "במינם ניצוד", כגון זבובים ויתושים. ומן התורה אסור לצוד בשבת כל מין בעל חיים שבמינו ניצוד, אבל בעל חיים שאין במינו ניצוד, מתר לצודו בשבת.

א. לפיכך, כל הצד בשבת חיה או עוף או דגים, שהדרך היא לצוד אותן, חייב משום חילול שבת. ובעלי חיים שאין דרך לצוד אותם, מן התורה - מתר לצוד אותם ביום השבת. אבל רבותינו גזרו ואסרו לצוד כל בעל חיים בשבת.

ועל כן, לדוגמא זבובים ויתושים, אף על פי שאין דרך לצוד אותם, אסור לצודן בשבת מכח גזירת רבותינו, שאסרו לצוד כל בעל חיים בשבת. (שלחן ערוך סימן שטז).

ד. אין שיניות בין איסור צידה בשבת, לאיסור "נטילת נשמה" בשבת. כלומר, מי

שצד בשבת בעל חיים, ושחט אותו או הרג אותו, עבר על שתי מלאכות שונות. האחת, מלאכת צידה, והשנייה, מלאכת "נטילת נשמה" בשבת*.

א. ולסיכום: אסור מן התורה לצוד בשבת בעל חיים שדרך לצוד את בני מינו, כגון צבי או דג, ובעל חיים שאין במינו ניצוד, מן התורה מתר לצודו בשבת, אבל חכמינו אסרו לצודו בשבת. ולכן אסור לצוד בשבת כל בעל חיים.

חלק ב.

צידה על ידי מלכודת, בשבת.

א. והנה בודאי שהמניח מצודה (מלכודת) בשבת, ומיד לאחר מכן החיה נלכדה בתוכה, חייב מן התורה משום מלאכת "צד". שאין חילוק בדבר, אם הוא צד את הבעל חיים בידו, או שהוא צד אותו על ידי כלי. שבכל אופן חייב משום צד.

א. אמנם, אם מניח את המצודה, ורק לאחר זמן נלכד הבעל חיים, אין האדם חייב מן התורה משום מלאכת "צד", מאחר ואין זו מלאכה ישירה שאסרה התורה, אלא רק בדרך עקיפה, שהמצודה פועלת לאחר מכן את פעולתה, כשתכנס החיה לתוכה.

* במשנה בשבת (פרק ז משנה ב): אבות מלאכות ארבעים חסר אחת וכו'.. הצד צבי. השוחטו.. וכו'. הרי שצידה ושחיטה [נטילת נשמה] שני אבות מלאכות הם. ובספר כלכלת השבת (לבעל התפארת ישראל) כתב: השוחט. הוא הדין כל הנוטל נשמה מדבר שפירה ורבה, יהיה בהמה, חיה או עוף או דג או שאר בריות המים או שרץ, ואפילו פרעוש ההורגו - כהורג גמל (רמב"ם פי"א) וכמו כן ההורג שממית או זבוב ושאר רמש, חייב.

א. אולם מבואר בדברי התוספות (שבת יז: דיבור המתחיל: אין) שאסור להניח מצודות חיה ועופות ודגים בשבת, משום שרבותינו גזרו שלא לעשות כן, שמא בשעה שיניח את המצודה, תלכד בתוכה החיה, ונמצא עובר על איסור מן התורה. (ועוד יש טעמים אחרים לדון להחמיר בדבר). ולפיכך פסק מרן השלחן ערוך (סימן רנב ס"א) שאסור בהחלט להניח מצודה ללכוד בעלי חיים בשבת.

ז. אמנם אם מניח את המצודה לפני כניסת השבת, מבואר בשלחן ערוך (שם) שהדבר מתיר. שהרי התירו חכמים להתחיל במלאכה בערב שבת, אף על פי שהיא נגמרת מאליה בשבת. ולכן מתיר להשרות בגדים בתוך מים בערב שבת, אף על פי שהם הולכים ומתכבדים בשבת. וכן כל כיוצא בזה. כמו שביארנו בכמה מקומות. ח. לכן לסיכום: מותר להניח מלכודות לפני שבת, אף על פי שהבעלי חיים נצודים בתוכם בשבת. אבל בשבת עצמה, אסור לעשות כן.

כתב הרמב"ם (הלכות שבת ג-א)

מתיר להתחיל מלאכה מערב שבת אף על פי שהיא נגמרת מאליה בשבת. שלא נאסר עלינו לעשות מלאכה אלא בעצמו של יום. אבל כשתעשה המלאכה מעצמה בשבת מתיר לנו להנות בה שונעשה בשבת מאליה. (וכן הוא בשלחן ערוך סימן רנב במבואר למעלה).

חלק ג.

האם מותר להניח מלכודת עכברים בשבת?

א. והנה לענין עכברים, מבואר במשנה במסכת שבת (קז.), שכל שמונה שרצים האמורים בתורה (ויקרא יא): "החלד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמת", הצד אותם בשבת, חייב מן התורה, כיון שיש להם עורות, והיו רגילים לצוד אותם כדי להשתמש בעורות שלהם. ומבואר אם כן שעצם צידת העכבר בשבת אסורה מן התורה. (וראה עוד להלן).

א. וכתב המגן אברהם (סימן שטז ס"ק ט) שכשם שאסור להניח מצודות לצוד כל בעלי חיים בשבת, כמו כן אסור להניח מצודות בשבת לצוד את העכברים. וכדבריו פסקו עוד מגדולי האחרונים.

א. אולם מרן רבינו הגדול רבי עובדיה יוסף זכר צדיק לברכה, כתב בספרו חזון עובדיה (ח"ה עמוד קיט) שהצד עכברים בביתו, שבדאי אינו מתכוין לשימוש כלשהו בגוף העכבר, אינו חייב מן התורה. כיון שהיא בכלל "מלאכה שאינה צריכה לגופה" (מלאכה שאין צורך בגוף התוצאה היוצאת ממנה) שלא נאסרה אלא מדרבנן (מגזירת רבותינו). והביא כן בשם הגאונים. ולאחר שהאריך במשא ומתן בדברי הפוסקים בזה, העלה שמעיקר הדין נראה שאין איסור בהנחת מלכודת עכברים בשבת, מאחר והעכבר אינו ניצוד מיד אלא לאחר זמן, ומאחר וצידתו אינה אסורה מן התורה.

ז. אולם בספרו שו"ת יביע אומר (ח"ג סימן כ) הביא דברי פסקי התוספות, ומהר"ח אור זרוע, שכתבו להחמיר בדבר, שאין להניח מצודות לשום בעל חיים בשבת. ובכלל זה העכברים המזיקים, שאין להניח מצודות לצוד אותם בשבת, מחמת גזירת רבותינו, שלא להניח מצודות בשבת.

לכן להלכה נראה שיש להחמיר שלא להניח בשבת מצודות נגד עכברים. אבל להניחם מערב שבת, אין איסור כלל.

חלק ד.

האם מותר להניח או לרסס רעל נגד מזיקים בשבת?

א. שאלה זו תלויה בנדון אחר, שנבארו כאן, ואחר נסכם את הדין גם לגבי ריסוס או הנחת רעל לפני מזיקים בשבת.

א. והנה, מתיר לאפשר בשבת לבהמה, לרעות במקום שיש בו עשבים, על מנת

שהבהמה תאכל מן העשבים, אף על פי שהבהמה תולשת מן העשבים כדי לאכלם, בכל זאת הדבר מתר בלי פקפוק.

והקשו רבותינו האחרונים, שהדבר לכאורה עומד בניגוד להלכה אחרת בדיני ממונות. שכן בשלחן ערוך, חשן משפט (סימן שצד) נפסק: "המעמיד בהמה על גבי קמת חבירו חייב לשלם מה שהזיקה". כלומר, מי שהניח בהמה כדי שהיא תאכל מהתבואה של חבירו, הרי הוא חייב לשלם את הנזק ממה שאכלה הבהמה.

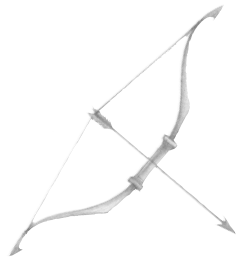
א. נמצא אם כן, שלגבי הלכות שבת, מעשה תלישת העשב של הבהמה, אינו שייד לאדם שהניח את הבהמה, ואילו לגבי הלכות נזיקין, אנו משייכים את הנזק שעוללה הבהמה לאדם שהניחה שם. ואם כן הדברים סותרים זה את זה, וצריך הסבר מהו החילוק בין הלכות שבת לדיני נזיקין. ובענין זה מצאנו שני הסברים בדברי הפוסקים.

ב. בספר אבן העזר (סימן שכח) כתב, שהחילוק הוא, שלגבי נזיקין, הדבר הקובע את החיוב הוא ה"הזק", כלומר, התוצאה שנעשתה בפועל. ומאחר וכאשר בהמה עומדת על גבי עשב, הדבר ברור שהיא תאכל אותו, לפיכך האחריות על הנזק מוטלת על מי שהניחה שם שהוא המזיק. אבל לגבי הלכות שבת, הדבר תלוי במחשבת האדם בשעת עשיית המלאכה (שהרי "מלאכת מחשבת" אסרה התורה) ומאחר והמניח בהמה על גבי עשב, אינו מתכוין לשום מלאכה, וכל כוונתו רק שתתמלא

כריסה של הבהמה, ממילא לא שייד להטיל עליו את האחריות על מעשי הבהמה.

ג. ואילו בספר בית מאיר כתב להסביר, שלגבי הלכות שבת, לא שייד לומר שהאדם אחראי על מעשי הבהמה, מאחר ובהלכות שבת לא איכפת לנו מתוצאת המלאכה (שהעשבים נתלשו) כי לא הקפידה התורה, אלא שהאדם לא יעשה את המלאכה. וכל מלאכה שנעשית מאליה בשבת, ללא השתדלות מצד האדם, אינה אסורה. ולכן לגבי דיני נזיקין, אנו מטילים את

האחריות על האדם, ולגבי הלכות שבת, אין אנו מטילים אחריות על האדם. (אמנם בוודאי שאסור לעשות בשבת מלאכות ממש על ידי בהמה).

ד. נמצאנו למדים, שלדברי האבן העזר מה שקובע את החיוב במלאכות שבת, הוא מחשבת האדם בלבד, וכל שאין מחשבתו מכוונת לגוף המלאכה, אין איסור בדבר אם הוא גורם לך שבהמתו תעשה את המלאכה.

ו. ואילו לדברי הבית מאיר, מה שקובע את החיוב במלאכות שבת, הוא התעסקות האדם בעשיית המלאכה, אבל המלאכה מצד עצמה, כל שאינה נעשית על ידי פעולת האדם וכוונתו, אין בה איסור כלל בשבת. ולכן לכל השיטות, מתר לתת לבהמה לאכול בשבת עשב המחובר לקרקע.

ז. ומעתה נבוא לדון לגבי הנחת רעל לפני המזיקים, שאם נפרש כדברי האבן העזר, שהתורה מקפידה על המחשבה בשעת עשיית המלאכה, הרי שאסור להניח רעל כנגד המזיקים, מאחר ומחשבת האדם היא להרוג את המזיקים, ואסור להרוג בשבת.

אבל אם נפרש כדברי הבית מאיר, שכל שהאדם אינו עושה בעצמו את המלאכה, אין איסור בדבר, ממילא מתר להניח רעל בשבת, שהמזיקים יבואו מעצמם לאכול ממנו וימותו. שאין הפעולה מתייחסת כלל אל האדם.

ח. ולמעשה, לאחר משא ומתן מורכב בדברי הפוסקים בזה, העלה מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל (הכ"מ), שמותר להניח רעל לפני המזיקים, שייתכן שיבואו מעצמם לאכול ממנו וימותו, כגון רעל לעכברים וכדומה. אבל להתיר רעל באופן ישיר על גבי המזיקים, בוודאי שאסור בשבת.

ו. לפיכך מותר לרסס רעל כנגד מזיקים באופן שהם יכולים לברוח (שהחלון פתוח) ואינו מרסס ישירות עליהם. שאין הדבר ברור שימותו, ובאפשרותם לברוח, אבל באופן שממיתם ישירות על ידי הריסוס, הדבר אסור בשבת, משום נטילת נשמה. (שו"ת יביע אמר ח"ג סימן כ, ועין חזון עובדיה ח"ה עמוד קיב והלאה).

הסיפור השבועי

והנה מעשה מהרב יעקב שושן נר"ו: אמרו רבותינו, שניים עשר אֶלֶף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, וכולם מתו במגפה בין פסח לחג השבועות. ומפני מה נענשו אלו הצדיקים שמתו? מפני שלא נהגו כבוד זה בזה.

ובוודאי שלא נהגו מנהג בזיון זה בזה, רק היתה עליהם טענה [מן שמיא] שלפי דרגתם לא נהגו כבוד זה בזה.

נביא מעשה נורא בענין זה, שממחיש את הנהגתו של גדול הדור הגאון רבי משה פיינשטיין ז"ל, בין אדם לחבירו, עד כמה עלינו לנהוג כבוד זה בזה.

הגאון רבי משה פיינשטיין, היה מגאוני הדור, וגדול הפוסקים בארצות הברית. ומרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, אמר פעם בדרשתו, "על מי ניתן לברך בזמנינו שחלק מחכמתו ליראיו, ישנו אחד שוודאי תוכלו לברך עליו, הוא הגאון רבי משה פיינשטיין, ואני יודע אם יש עוד". וכשהיה לומד בספרי הגאון רבי משה, היה משתאה מחכמתו של המהר"ר.

ומעשה שהיה, שבימי זקנותו של הגאון רבי משה, החל להתקשות בהליכה לישיבה הסמוכה לביתו. הלכו מקורביו, ומצאו נדיב שיסכים להעמיד לרשות הרב מכונית ראויה לשמה, שבעזרתה יוכל הרב ללכת ממקום למקום. בתור נהג, הועמד לרשות הרב, אברך אחד, ששמח מאד על תפקידו החדש, וקיבל אותו עליו בהתנדבות. ובכליום היה האברך חושב כיצד יוכל להנעים על הרב את השהות במכונית, והיה תמיד מקפיד לקום ממקומו, לפתוח בפני הגאון את המכונית, ולסייע לו להכנס ולצאת מתוכה.

שאלה: האם מתר לצוד זכוב או יתוש בשבת, ולאחר מכן לשחררו מחוץ לבית?

תשובה: אסור לעשות כן בשבת. (אף שבברכי יוסף [-למרן החיד"א] כתב שהמיקל יש לו על מה שיסמוך. מכל מקום להלכה יש להחמיר בזה).

שאלה: האם לרעל [נגד המזיקים] אין דין מוקצה?

תשובה: מאחר ואפשר על פי ההלכה להשתמש ברעל, אין עליו דין מוקצה. וכן כתב מרן רבי עובדיה זצ"ל בספרו על הלכות שבת.

מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, באו אצל רבי שמעון בן יוחאי והיו רוצים להיפרד זה מזה. אמר להם, חייכם כשם שניזדוגלתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה. שמעו לקולו ועשו לעצמן יום טוב, ועשו סעודה גדולה ושכרתו יותר מדאי, כיון שנתישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית, וטלי אותו ולכי לבית אביה. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם, שאוהו במטה וקחו אותו והולכוהו לבית אבא. בחצי הלילה כיון שפג יינו, ננער משנתו, אמר לה בתי היכן אני נתון? אמרה לו, בבית אבא, אמר לה, מה לי ולבית אביה, אמרה לו, ולא כך אמרת לי בערב, כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביה. אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. (שיר השירים רבה, א')

מוכן אם כן, שגם הגאון השיב לו כגמולו, והיה משוחח ומשיב לשאלותיו של האברך תוך כדי הנסיעה.

ויהי היום, והאברך היה צריך להסיע את הרב מן הישיבה אל ביתו. כשנכנס הרב למכונית, פתח אותה עבורו האברך, ולאחר שהתיישב הרב, אותו אברך לא שם לבו לקף שאצבעותיו של הרב עודן מחזיקות בצד הדלת, וטרק בחזקה את הדלת על אצבעותיו של הרב.

במחשבה של רגע אחד, החליט הרב שלא לזעוק מכאב, וחרק את שיניו בדממה, עד שסתובב האברך, ואזיוכלהוא לפתוח את הדלת ולשחרר את אצבעותיו. האברך אמנם הסתובב כדי להכנס למקומו, אך הדלת לא נפתחה. הרב ניסה לפותחה, אך היא הייתה נעולה. ובכל זאת החליט הרב לשתוק, שהרי בעוד כמה רגעים הוא כבר יגיע לביתו. תוך כדי הנסיעה הקצרה, האברך שואל את הגאון, מה שלום כבוד הרב, והרב משיב לו, ברוך ה' בסדר. וכן על זה הדרך. אך הכאבים היו עצומים, והגאון חיכה בכל לבו להגיע כבר לביתו.

והנה בסמוך לבית הגאון, עמדה שיירת מכוניות, והתנועה עמדה על עומדה. פנה הגאון אל האברך, ואמר לו, אולי כבר עדיף שאלך ברגל לביתי, שהרי התנועה דוממת. השיב לו האברך, חלילה לי, הלא אני קבלתי על עצמי לקחת את הרב מדלת לדלת, ולא שחלילה הרב יטרח. שתק הגאון וסבל את יסוריו בדממה.

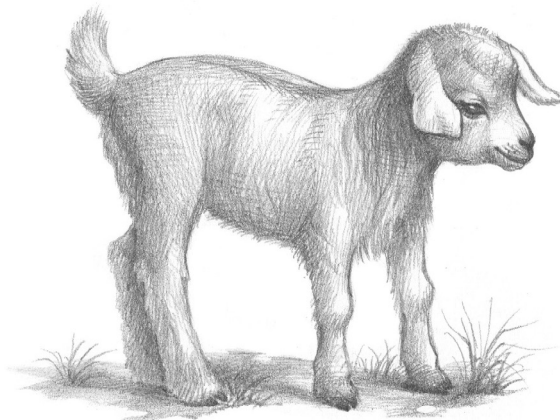
עד שהגיעו לבית הרב, קם הרב ממקומו, פסע אל עבר ביתו, וברגע שהאברך פנה לדרך במכונית, הסתובב הגאון, ונפל ארצה מתעלף.

תיקף הזמינו עבורו אמבולנס, ופינוהו לבית החולים. שאלו הרופאים מה אירע,

אולם הגאון אינו מוכן להשיב. עד שהפצירו בו, שהמידע נחוץ לשם הטיפול בו, והוא נעתר להשיב מה שאירע. שאלו אותו מקורביו, עד כאן רבינו ? והלא רבינו כמעט וגרם לעצמו נזק בלתי הפיך, ואין הדבר ברור שהוא יוכל עוד לכתוב בידו, והרי ספריו הקדושים המאירים את העולם, ועתידים להאיר את העולם עד ביאת משיח צדקנו, אולי לא יכתבו מחמת מה שאירע! האם לא היה כדאי לומר פשוט לאברך שישחרר את הדלת?

השיב להם הגאון, אותו אברך, עושה הכל כדי לתת לי הרגשה טובה, ואיך אפגע בו כאשר ידע שגרם לי כאבים גדולים, הלא בנודאי הוא לא יוכל לסלוח לעצמו על מה שעשה. לכן היה כדאי לשתוק בכל מחיר.

זו הנהגתו של מי שהצליח לחנך את עצמו בתכלית הטהרה, נשמע אנו ונלמד משהו ממעשיו, כמה על האדם לשים לבו למצב של רעהו, ובנודאי להשתדל שלא לפגוע ולא לצער זה את זה.

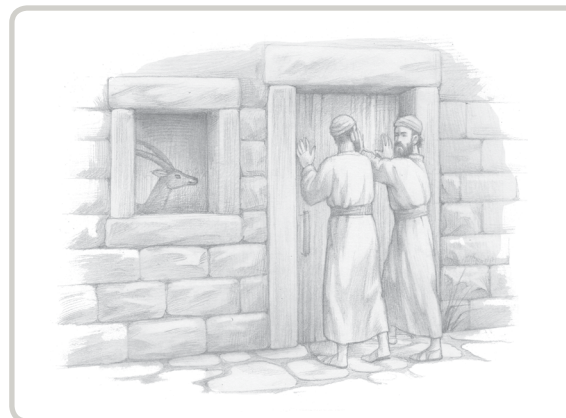

עוֹד מִמְּלָאכֶת צִידָה.

אוֹמֶרֶת הַמִּשְׁנָה בְּשִׁבְת פֶּרֶק יג (מִשְׁנָה ו' וז):

צָבִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו, חֵיֵב. שֶׁנִּכְנַס הַצָּבִי מֵאֵלָיו לְבֵית וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו - זֶה הִיא צִידָתוֹ

(פֶּרֶטְנִירָא).

נָעִלוּ שְׁנַיִם, פֶּטוּרִין. דִּכְלָל הוּא בְּכָל מְלָאכֹת
שֶׁל שְׁבִי - שְׁנַיִם שֶׁעָשׂוּ מְלָאכָה אַחַת, פֶּטוּרִים - מִן
הַתּוֹרָה. אָבֵל מִדְּרָבִן אֲסוּרִים לַעֲשׂוֹת כֵּן.

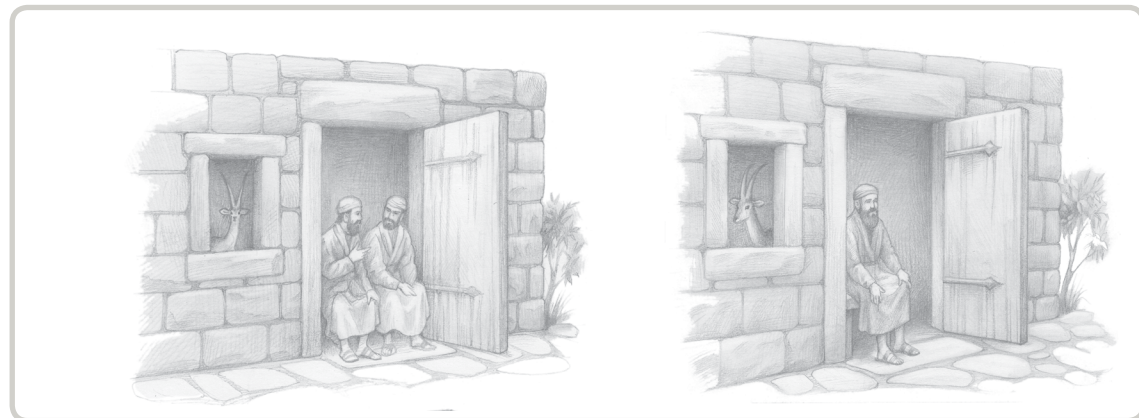
לֹא יָכַל אֶחָד לִנְעֹל וְנָעִלוּ שְׁנַיִם, חֵיֵבִין. שֶׁמִּכְיִן שְׂאִי אֶפְשָׁר לְצוּדוֹ בְּאִישׁ אֶחָד - שֶׁהָרִי עַל פִּי אֶחָד בְּלֹא
חֵבְרוֹ - לֹא תַעֲשֶׂה הַמְּלָאכָה - לְפִיקָה לְכָל אֶחָד מֵהֶם חֵיֵב עַל מְלָאכֶת צִידָה.

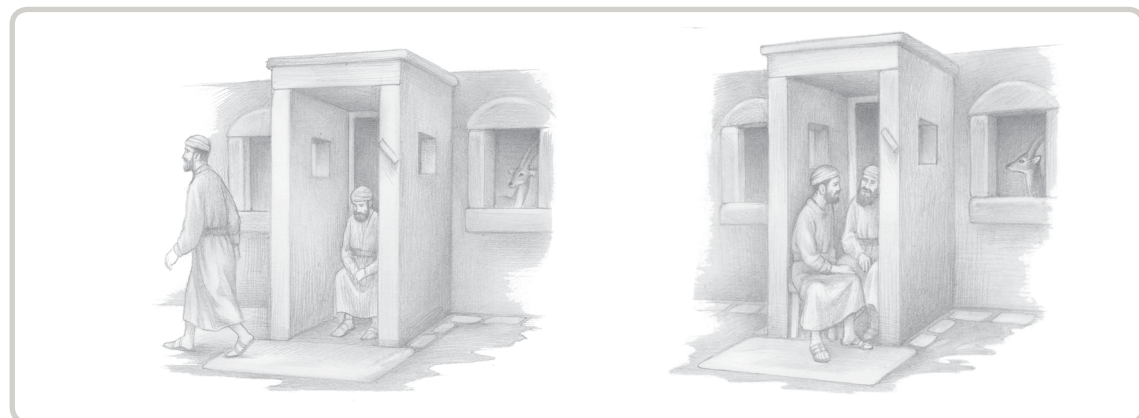
וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. מִן הַתּוֹרָה. שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן סוֹבֵר שֶׁאֶפִּילוֹ כְּשֶׁאִין הִיחִיד יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ - וַעֲשׂוֹ אוֹתָהּ שְׁנַיִם -

פֶּטוּרִים. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן (פֶּרֶטְנִירָא פֶּרֶק י מִשְׁנָה ה').

יֹשֵׁב הָאֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מְלָאָהוּ, יֹשֵׁב הַשְּׁנִי וּמְלָאָהוּ, חֵיֵב. שֶׁהוּא צָד אוֹתוֹ (פֶּרֶטְנִירָא).

יֹשֵׁב הָרֵאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמְלָאָהוּ, וְכֹא הַשְּׁנִי וְיֹשֵׁב בְּצִדּוֹ [רוֹצֶה לוֹמַר, לְפָנִים מִהָרֵאשׁוֹן תּוֹף חֲלָל
הַפֶּתַח, וּמִמְּלֹא גַם הוּא אֶת הַפֶּתַח, וְהָרִי הֵם כְּמוֹ ב' דְּלִתּוֹת, וְכִשְׁנִפְתַּח הָרֵאשׁוֹן עַדִּין הַשְּׁנִי נָעִיל. (יִבִּין)] **אֵף עַל פִּי**
שֶׁעָמַד הָרֵאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ, הָרֵאשׁוֹן חֵיֵב וְהַשְּׁנִי פֶטוּר. הָא לְמָה זֶה דּוֹמָה [שֶׁמֵּאָחֵר שְׁנִיצוֹד עַל יָדֵי
הָרֵאשׁוֹן - הָרִי הוּא הַשְּׁנִי דּוֹמָה לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ - וְלֹא לְצוּד (פֶּרֶטְנִירָא)] **לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ וְנִמְצָא**
צָבִי [שֶׁהוּא נִצּוֹד כְּבָר (פֶּרֶטְנִירָא)] **שִׁמּוֹר בְּתוֹכוֹ.** כֶּף זֶה, אֵף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרֵאשׁוֹן, אִין זֶה אֵלֶּא כְּשׁוֹמְרוֹ לְצָבִי שֶׁהִיָּה
לוֹ מֵאֲתָמוּל (פֶּרֶטְנִירָא).

ובספר חזון עובדיה (חלק ה' עמוד צט) כתב: צפור שנכנסה לבית שהיה בו החלון פתוח, ורוצים לסגור את החלון מפני הרוח הנושבת, או מפני הקור, וכיוצא בזה, מתר לסגור את החלון.

הטעם לזה, מפני שבסגירת החלון אין איסור צידה אלא מדרבנן, מכיון שהמקום גדול ורחב ידוים ואין הציפור נחשבת עדיין לניצודה בו מדאורייתא, ואם סגירתו היא רק בשביל הרוח, ואינו מתכוין כלל לצידת הצפור, הנה ליה פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן, הילכך מתר לסגור החלון וכו' עד כאן לענייננו, ועין שם באריכות.

מהו פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן ?

ראשית, מהו פירוש פסיק רישה ?

התרגום הפשוט הוא: תחתוך את הראש. **פסיק:** לחתוך. **רישה,** היינו ראש.

מקורו הוא בתיאור של, נניח תינוק הרוצה לשחק ולתלוש ראשו של תרנגול, אבל אין לו כל כוונה להרוג את התרנגול. אף ברור הוא הדבר שיהרוג את התרנגול גם אם אין רצונו בכך. והיינו: פסיק רישה, ולא ימות ?

ועל זה כתב הרמב"ם (פרק א מהלכות שבת הלכה ו): "עשה מעשה ונעשית בגללו מלאכה שוודאי תעשה בשביל אותו מעשה, אף על פי שלא נתפנו לה - חיב. שהדבר ידוע שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה. כיצד ? הרי שצריך לראש עוף לצחק בו הקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מגמתו להריגת העוף בלבד, חיב, שהדבר ידוע שאי אפשר שיחתך ראש החי ויחיה, אלא המות בא בשבילו. וכן כל כיוצא בזה".

זהו עניין פסיק רישה. **מהו פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן ?**

תמללנו בכאן שיעור קצר ונפלא בעניין זה, מפי מרו רבי עובדיה יוסף זצ"ל:

"למדנו שהעושה מלאכה בשבת דהוי פסיק רישה דלא ניחא ליה, מדרבנן - מתר. צריך שתי תנאים: שעיקר האיסור הוא מדרבנן. וגם לא ניחא ליה. מה זה לא ניחא ליה ? לא איכפת ליה. אומר

רש"י: לא ניחא ליה - לא איכפת ליה. שלא נהנה, אין לו רצון בדבר הזה. עשה ככה כלאחר יד.

עכשיו, היה מעשה, אדמו"ר אחד, חתנו קנה נעלים חדשות בערב שבת, נודע הדבר לאדמו"ר, קרא לו, איפה הנעלים ? הביא לו אותם, הראה לו, יש שם בליטות של התוצרת, הסמל שלהם ועוד תמונות ועוד דברים [על הסוליה של הנעל] אמר לו האדמו"ר, תראה, כל הארץ שלך, מחר אתה תלבש אותם, ושאפתה הולך לבית כנסת, אתה חוקק את הצורות האלה בשלג, מי שהולך אחריך.. יודע איזה תוצרת הנעלים שלך.. אתה כותב בשבת, זה אסור. טוב, מה לעשות ? תביאו אותם, את הנעלים האלה, ותביאו סכין, והוא גרד את כל הבליטות האלה בנעלים. כך הדין ? לא, לא כך הדין, כאן שהוא הולך, צועד, הולך לבית כנסת, או לבית, אין לו שום כוונה לכתיבה, הוא רוצה ללכת.. ולכן זה דבר שאינו מתכוין, וגם זה פסיק רישה, שנעשה הצורות האלה בשלג. אבל שנינו במשנה (שבת פרק י"ב משנה ה): הכותב ברגליו - פטור. כאן הוא כותב ברגליו, הוא לא כותב כמו שכותבים. עוד שנינו (שם) הכותב במשקין ובמי פירות - פטור, עד שיכתוב בדבר המתקיים, דיו על הקלף. כאן, זה דבר שלא מתקיים, וחס השמש ונמס.. אז תרתי דרבנן וגם הוא לא מתכוין, זה פסיק רישה דלא איכפת לו, מה איכפת לו שיהיו צורות בשלג ? מה הוא סוכן של הנעלים האלה ? הוא הולך רגיל.. לכן זה מתר לכתחילה, האדמו"ר עשה חסידות, אבל הדין הוא שמת, על פי הכפל: פסיק רישה דלא ניחא ליה מדרבנן מתר". עד כאן.

כלומר: במקרה הנ"ל מתקיימים שני התנאים: עיקר האיסור הוא מדרבנן: הכותב **ברגליו** פטור - היינו מן התורה. אבל **מדרבנן אסור**. ועוד: שהכותב בדבר **שאינו מתקיים** גם כן פטור - מהתורה. **ומדרבנן אסור**. נמצא שכל האיסור הנ"ל - עיקרו מדרבנן (מדברי סופרים). במקרה הזה, נמצאו אפילו שני תנאים להקל מדרבנן. גם שהוא כתב ברגלו - וגם שכתב בדבר שאינו מתקיים.

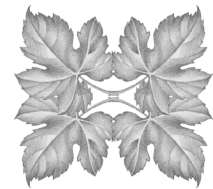
ולפי הכלל הנ"ל - שכל איסור שעיקרו מדרבנן - והוא פסיק רישה דלא ניחא ליה - מתר.

ולכן, אלה הצורות שנעשות בשלג על ידי הליכתו - הם פסיק רישה דלא ניחא ליה - אין הוא מתכוין לכך, ולא איכפת ליה מזה כלל - ועל כן, אף על פי ש**שוודאי** נעשות הצורות האלה בשלג - מפל מקום, הרי הוא פסיק רישה דלא ניחא ליה - מדרבנן - שזה מתר.

ועל כן הוא הדין בענין צידה הנ"ל - כמו שפסק הרב עובדיה ז"ל שם: **צפור שנכנסה לבית שהיה בו החלון פתוח, ורוצים לסגור את החלון מפני הרוח הנושבת, או מפני הקור, וכיוצא בזה, מתר לסגור את החלון.**

הטעם לזה, מפני שבסגירת החלון אין איסור צידה אלא מדרבנן [=תנאיראשון] מכיון שהמקום גדול ורחב ידניים ואין הציפור נחשבת עדיין לניצודה בו מדאורייתא, ואם סגירתו היא רק בשביל הרוח, ואינו מתכוין כלל לצידת הצפור [=תנאי שני] הנה ליה פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן, הילכך מתר לסגור החלון וכו' עד כאן.

א. מעשה שהיה עם הרב הגאון החסיד רבי ישעיה הורביץ בעל השל"ה [שני לוחות הברית] הקדוש, כשישב על כסא הרבנות בעיר פרנקפורט על הנהר מיין, והרביץ תורה לכל בני הגולה, וביתו היה פתוח ותלמידים היו באים מארבע כנפות הארץ עניים ועשירים כאחד, פעם נעלמו מביתו כפות של כסף, ויחפשו בכל פינות הבית ולא מצאום, בני ביתו חשדו בתלמיד אחד שהיה יוצא ונכנס אליהם הרבה, אף בעל השל"ה לא האמין לדבריהם, אף אחרי חיפוש מדויק נמצאה הגניבה באמתחתו. והדבר היה לשיחה בפי הבריות. התלמיד התבייש מאד, ומרוב הבושה והרוגז הלך והמיר את דתו רחמנא ליצולן, אף לאחריו כן לא יכול היה לשבת במנוחה בעירו, ויסע לעיר אחרת, אף גם במקום החדש נפשו היתה מרה עליו, ולא מצא מנוח לכף רגלו, ויסע האיש מעיר אל עיר וממדינה למדינה, עד הגיעו לקושטא. בבואו שם ויעסוק במסחר ויעלה מעלה מעלה, ויצא לו שם גדול, ושמע חריצותו וחקמתו הגיע לשרים ולאזני המלך, וימצא חן בעיניהם. וימנוהו לראש פקידי המכס לעיר העתיקה יפו תובב"א.

ב. לימים עלה זכר ירושללים עיר הקדש לפני הרב החסיד, ויאמר לעלות אליה ולשום משכנו בה לעולם, ויצא הרב מעיר מגוריו לבא ירושללים, ויהי ברדתו מהאניה בעיר יפו. ויפגע בו תלמידו המומר ויפירהו, ויעש לו כבוד גדול ויבקש מהרב לסור אל ביתו הסמוך לשפת הים, לנוח מעמל הדרך ותלאותיו, טרם הכנסו העירה. ולא היתה באפשרות הרב לסרב מפני הכבוד, וימלא אחר בקשתו, וילך אחריו לביתו להנפש, כאשר נכנס הרב לתוך הבית, ויעש המומר בערמה וישלח את משרת הרב וישארו שניהם לבדם. הרב ישב לנוח, אחר לקח אותו בעל הבית והוליכו בכל חדרי ביתו הגדול, להראות לו את כל עושרו ואת יקר תפארת גדולתו, עד אשר הביאו לחדר גדול ומלא כלי זין על גדותיו, ויקח מעל השולחן תיק ויוציא מתוכו ספין חדה, ויפן אל הרב ויאמר אליו, קרא וידוי כי לשוחטף הביאתיך הנה, ויחרד הרב חרדה גדולה, ויבה ויתחנן לו, ויאמר לו מה עשיתי לך שהבאתני עד הלום להרגני נפש? ולמה תשפוך דם נקי? הלא אין חמס בכפי, ולמה תתגולל עלי עלילות ברשע, אף בעל הבית לא ענה דבר, ויוסף עוד להתחנן מלפניו ולבקש ממנו רחמים, אף בעל הבית ענה בכעס, לשוא תתחנן על אוזן לא שומעת, תמהר לאמור וידוי, אחרת אתקע ספין זו בבטנה בלא הוידי, ובראות הרב החסיד אשר כלתה אליו הרעה, שגפל בפח הלזה והוא בצרה גדולה שאין לו מפלט ממנה, וישפוף שיחו לפני הקב"ה ויעמוד ויתודה בדמעות ובעל הבית עומד וספינו בידו, כשגמר הרב, נגש אליו ואמר לו שכב על הארץ בפישוט ידים ורגלים, ויעש הרב כדבריו, חזר ואמר לו פשוט צוארה והכן עצמך לשחיטה, אחר תפס בעל הבית את צוארו ביד אחת ואת הספין בידו השנייה ויאמר לו סגור עינך ותגד שמע ישראל, טרם שוחטי אותך, ויסגור הרב החסיד את עיניו ויקבל עליו עול מלכות שמים ויקרא בקול גדול שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

ג. כשעצם הרב את עיניו ומסר את נפשו לאלקים ונשמתו כמעט יצאה באחד, הרפין

המומר את ראשו ונתן את פיו על צואר הרב וישקהו ויאמר לו מורי ורבי

קומה ושברה, אצא סלח ומחול לי כי לטובתך עשיתי זאת, ויתפלא הרב

פינת השו"ת הקצר

(מתוך האתר 'הלכה יומית')

שאלה: מזון שנחשב כחזקת בשרי, מהו השיעור זמן שאני צריך להמתין בכדי לאכול מאכלים חלביים?

כמו כן, תבשיל שבנשל בו בשר, אם אני אוכל את הרוטב ותפוח אדמה - אף לא את הבשר, עלי להמתין שש שעות למאכל חלבי?

תשובה: מאכל שאינו בשרי, רק שנחבשל בתנור שהיה בו בשר וכדומה, שהוא הנקרא כיום "בחזקת בשרי", מתר לאכול אחריו גבינה, (בתנאי שישטוף את פיו, על ידי אכילת איזה דבר ושתניית איזה משקה).

תבשיל שנתבשל עם בשר, אף על פי שאינו אוכל את הבשר, נהגו להחמיר שלא לאכול אחריו גבינה במשך שש שעות.

ולא האמין למשמע אזניו, ויפתח את עיניו וישאל מי אתה? אולי מלאך שלוח מאת הקב"ה להציל את נפשי מרדת שחת, ויען המומר אינני מלאך אלקים כי אם תלמידך פלוני בן פלוני שהתאבק בעפר רגליך שנים הרבה, ולבסוף יצא לתרבות רעה, אז זכר את תלמידו שהמיר דתו מפני הבושה, ובשרו נעשה חידודין חידודין. ויקום הרב וישאלהו ולמה אמרת להרגני בראשונה, ואחר חזרת בך ממחשבתך? ויבט האיש בפני רבו ויאמר לו, מעולם לא חשבתני להרגך, מכיר אני במעשיך הטובים ויודע אני שצדיק גדול אתה, וברדתך היום מהאגיה תיכף הכרתיה, ואמרתי חבל על מורי שפא למסור את נפשו לאלקים על אדמת הקודש ושיהיה כתם על בגדו המחיבו מיתה, אז נכמרו רחמי עליך, ודע לך שחטא קטן יש בנפשוך על ידי, אני הוא התלמיד שהוצאת מתוך אמתותי את הגניבה לעיני כל, ומפני זה יצאתי מכלל ישראל, מפני הבושה והעלבון שהעלבתי ברבים, המירותי

את דתי וגרשתי אותי מהסתפח בנחלת ה', ואף שעשית זאת להציל את כספך, עליך היה לעשות זאת בצנעה ולא בפרהסיא, ולך נחשב מעשה זה לחטא גדול, וה' האלקים יודע האמת שלא נתכוננתי לנקום את נקמתי בך, כי אם כוננתי היתה לטובה, והצער שציערתיה היום יהיה לכפרה על שהאבדת נפש אחת מישראל, ובשעה זו נפשוך תמימה ונקיה מכל כתם

ורבב ואתה תכנס לירושלים עיר הקודש זה פשמן זית טהור, הרב שמע את דברי תלמידו ונאלם דומיה, ומפיו נעתקו המילים, וכראות התלמיד את פני הרב המלאים חרדה ולבנים פסיד ההיכל ויפול לרגליו ויאמר אליו מורי ורבי סלח ומחול לי על הצער הגדול שציערתיה במספר רגעים אלו, הבוחן לבבות וכליות יודע כי לטובתך עשיתי את הדבר הזה, ויען הרב ויאמר סלחתי כדבריה, וכשמוע התלמיד את דברי רבו האחרונים ויפול על צואריו וישקוה ויוליכהו מביתו וישלחו לשלום בכבוד גדול והרב הגדול החסיד בעל השל"ה הקדוש עלה ירושלימה, וישב על התורה ועל העבודה, והרבה לתקן את המעוות. וה' אלקים אמת צילגו משגיאות, שלא יגיעו תקלות לידינו אמן כן יהי רצון.

עוד בענין מלאכת צידה - בתרא.

והנה, הרוצה לעיין עוד, אין הלב יכול להתאפק מלהביא דברי מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל שנאמרו בענין צידת חרקים בשבת בתאריך יב אלול תשע"ג, כחודש ומחצה לערוך לפני הסתלקותו לגנזי שחקים. תמללנו דבריו ככל יכלתנו כפי שנאמרו מפיו [בהיכן שמופיעות ארבע נקודות כזה: .... לא הצלחנו להבין את המילה שנאמרה].

א. מרן הבית יוסף, סימן שטז מביא את דברי רבינו ברוך בעל ספר ה'תרומה' [מבעלי התוספות] שאדם שרואה, יש לו תיבה ויש שמה מאכלים ומשקים ונכנסו שם בתוכה זבובים, אסור לסגור את פתח התיבה, מפני שהוא צד אותם ממילא כשהוא סוגר את הדלת [של התיבה] מונע בעדם לברוח, אם כן זה צד .... זה אסור. אף על פי שהוא לא מכונן, וכוננת דבר שלא מתכונן מתר, כאן זה פסיק רישה .... שניצודים .... כנראה שהוא למד את זה [בעל ספר התרומה] מהגמרא ביצה דף לו, שאדם שיש לו כוורת של דבורים .... שמה יש דבש, והוא רוצה לכסות את הכוורת, בחמה מפני החמה, בגשמים מפני הגשמים, אל יכסה לגמרי, זה צד אותם, כורת אם יש בה נקבים שיכולים לברוח משמה, מתר, אם לא, אסור. כמו ששמה אסור לסגור את הכוורת שלא יוכלו לברוח, גם פה, לסגור את התיבה שהם לא יכולים לצאת, זה צידה.

ב. אבל יש חילוק בדבר, אומר [שם בבית יוסף] הדבורים 'במינם ניצוד', אדם נהנה מהם, עושים דבש, זבובים איזה הנאה יש בזה, אפילו שזה יהיה פסיק רישה, למה יהיה אסור ? זה מדרבנן, שמה .... זה דאורייתא שעושים דבש, אדם צד אותם, אבל מה שאין כן זבובים, דרבנן, אף אחד לא מעוניין בהם, איזה טעם הוא לאסור ? .... שלחן ערוך לא הביא את ההלכה הזאת. כותב בספר 'עולת שבת', מרן שהשמיט בשלחן ערוך, יתבונן שזה נגד מה שכתב בסימן שיד בשם 'תרומת הדשן', כל פסיק רישה דרבנן, מתר, כך כתב 'תרומת הדשן', אז פה זה דרבנן, זבובים איסור צידה שלהם מדרבנן, וזה אפילו פסיק רישה, פסיק רישה מדרבנן, מתר, כך כתב גם בשו"ת 'זכור ליצחק'.

ג. ואני מוסיף על זה, התוספות מסכת שבת קג, סוף העמוד כותבים שמה כלל: כל פסיק רישה אפילו לא ניחא ליה אסור מדרבנן, הני מילי שעיקר האיסור דאורייתא, אבל אם עיקר האיסור

הוא דרבנן, כגון ממעט ענבים של הדסים שמחזי כמתקן, זה דרבנן, בזה מתר אפילו פסיק רישה אם הוא לא ניחא ליה, אין לו הנאה מזה. פסיק רישה צריך שיהיה לו תועלת, הנאה, אבל כשזה .... פסיק רישה דלא ניחא ליה, מה פרוש ? רש"י אומר, לא ניחא ליה: לא איכפת ליה. לא איכפת לו, כן, גם פה, אדם לא מעוניין שיהיה לו זבובים בתוך התיבה, יש לו הנאה מזה ? להיפך, היה מעוניין שלא יהיו, אם כן, אכן זה פסיק רישה מדרבנן דלא ניחא ליה, אז צד זבובים זה מדרבנן .... אפילו היה מכונן [לצוד] זה מדרבנן, עכשיו שהוא רק פסיק רישה וגם לא ניחא ליה .... מרן שהשמיט את דבר הזה, וכך כותב בספר שאלות ותשובות 'דגל מחנה אפרים' מהגאון רבי אפרים נבון, בנו של בעל 'בית דינו של שלמה', הוא אומר ככה, ודע שיש בידינו כלל גדול, שמרן כשמשמיט איזה הלכה שכתב ב'בית יוסף', משמיט אותה משלחן ערוך, סימן שהוא מצא פוסקים שחולקים על הסברא, לכן השמיט אותה מפני שאינה להלכה, כך כותב גם הגאון רבי יצחק אבולעפיה בספר 'פני יצחק' ועוד ספרים.

ד. לכן כאן, אחרי שכתב מה שכתב בבית יוסף, ראה מרן השלחן ערוך את התוספות בשבת קג, וכדבריהם כתב גם הרשב"א בכתובות דף ו', גם כדבריהם כתב מהר"ם מרוטנבורג, נמצא, שלשה גדולים, גדולי עולם סוברים פסיק רישה דלא ניחא ליה וגם עיקר האיסור דרבנן, כולם שוים שזה מתר, וכאן הזבובים זה דרבנן, כולם יודעים, ופסיק רישה, הוא לא מכונן על הזבובים, מכונן לסגור התיבה סתם, הוא לא מכונן על הזבובים .... אבל זה פסיק רישה. פסיק רישה ודרבנן דלא ניחא ליה, ודאי, מי מעוניין שיהיו זבובים בפנים .... מרן שהשמיט את הדבר הזה, לכן הלכה למעשה, דעת מרן שזה מתר, אבל הרמ"א הביא דברי 'בעל התרומה' [שלחן ערוך סימן שטז סעיף ג' וזה לשונו: הגה: ולכן יש לזהר שלא לסגר תבה קטנה, או לסתם פלים שזבובים בו בשבת, דהוי פסיק רישה שניצודו שם] אחינו האשכנזים ראוי להם להחמיר, אפילו שיש כל התנאים האלה, אפילו הכי, טוב להחמיר כדעת הרמ"א, הם קבלו בני אשכנז, יוצאים ביד רמ"א".

1. בגמרא סופה. דף לג ע"ב, הדס שהוא פסול מחמת שענביו [הפרות הגדלים בו] שהיו שחורים, הם מרובים מהעלים שלו, אין ממעטין את ענביו ביום טוב, כדי להכשירו, לפי שהוא כמתקן כלי, שהיה פסול ומכשירו, ואסור משום שבות. ועיין במשנה סופה פ"ק ג' משנה ב'.

עָלוֹן זֶה מוֹקֵדֶשׁ לְהַצְלַחַת

אורית בת גאולה

נועה בת אורית זיווג טוב משורש נשמתה

לרפואה שלמה בתוך שאר חלי עמו ישראל

אמנון בן חנה

שושנה בת דורית

מישאל בן חנה

משה בן מטילדה

לזכרון נצח ולעלוי נשמת:

יוסף בן בינה

מרק בן עמליה

חנה בת אברהם

ברונה בת ציביה

ניסים בן מזל

אסתר בת רג'ינה

אליעזר פהן בן שרה

דוד בן פסיה

רמונה בת לולו

שמואל נפוסקי בן רחל

אורן בן לאה

עמוס בן אסתר

אסתר נפוסקי בת רג'ינה

שלמה בן ג'מילה

שמואל בן רחל

תהא נשמתם עדן צרורה בצרור החיים תחת צלו של עץ החיים לעולם ועד